

**Προσεγγίσεις ως προς την αισθητική αποκατάσταση των εικόνων.
Εικόνες: έργα τέχνης ή ιερά αντικείμενα;**

B. Nacheva

PhD student; Department of Restoration, National Academy of Arts, Sofia, Bulgaria.

Θα πρέπει οι εικόνες να θεωρούνται έργα τέχνης ή ιερά αντικείμενα; Αυτή η παράμετρος της συντήρησης εικόνων αναλύεται στηνσχετική βιβλιογραφία από ιστορικούς τέχνης και θεολόγους, αλλά σπάνια λαμβάνεται υπόψη η οπτική γωνία του συντηρητή.

Η εργασία μου αποτελεί σύνοψη των διαφορετικών προσεγγίσεων που έχουν υιοθετηθεί από το Τμήμα Συντήρησης της Εθνικής Ακαδημίας Τεχνών στη Σόφια, το οποίο ιδρύθηκε το 1973 και εστιάζει κυρίως στην αποκατάσταση ζωγραφικών έργων: τοιχογραφιών, ελαιογραφιών και εικόνων. Όλα αυτά τα χρόνια έχουν αποκατασταθεί εικόνες που ανήκουν είτε σε συλλογές μουσείων είτε σε συλλογές εκκλησιών ή ιδιωτών. Μου δίνεται έτσι η ευκαιρία να ανιχνεύσω τις διαφορετικές περιπτώσεις και τις λύσεις που δόθηκαν σε αυτές, και κατ' επέκταση στο ερώτημα που επιθυμώ να παρουσιάσω και να συζητήσω. Όσον αφορά στην σχέση της αισθητικής αποκατάστασης και του κύρους της εικόνας το ερώτημα παραμένει: σε περίπτωση που διακρίνεται κάποια αντίφαση ανάμεσα στην φυσική και την πνευματική κληρονομιά της εικόνας, πώς κάτι τέτοιο επηρεάζει την απόφαση για τη μέθοδο που πρέπει να ακολουθηθεί.

Τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν κατά τη συντήρηση εικόνων –ειδικά όσον αφορά στο είδος και το εύρος της επέμβασής μας σε όλα τα στάδια- πιθανώς να οδηγήσουν στην επανατοποθέτηση της εικόνας στο ιστορικό, καλλιτεχνικό και πνευματικό της πλαίσιο, προκειμένου να διατηρηθεί η αυθεντικότητα της.

Κατά συνέπεια, η επιλογή της σωστής προσέγγισης μιας αισθητικής παρουσίασης πρέπει να γίνεται πριν από οποιαδήποτε επέμβαση σε ένα έργο τέχνης. Παραδείγματος χάριν, ακόμη και αν η αισθητική αποκατάσταση είναι, από πλευράς μεθοδολογίας, η τελευταία επέμβαση που θα λάβει χώρα κατά την συντήρηση του αντικειμένου, ο συντηρητής θα πρέπει να έχει μια ξεκάθαρη εικόνα για αυτήν, συνέπεια μιας καλής κριτικής έρευνας και ερμηνείας που σκοπό θα έχει την αποκατάσταση της κατακερματισμένης συνέχειας της εικόνας.

Όλες οι περιπτώσεις που θα παρουσιαστούν έχουν εξεταστεί υπό αυτό το πρίσμα, προκειμένου να καθιερωθούν κάποια κριτήρια ως κοινό σημείο αναφοράς για τους συντηρητές, οι οποίοι θα επωφεληθούν από μια γενική πρακτική επέμβασης που σκοπό θα έχει τόσο την διατήρηση μιας ενιαίας και αποτελεσματικής μεθοδολογίας όσο και την αποφυγή παραποίησης της αυθεντικότητας της εικόνας εξ' αιτίας πιθανής απώλειας ενός από τα σημαντικότερα τμήματα της: του πνευματικού.

Πώς θα μπορούσε λοιπόν ο συντηρητής να παρουσιάσει και να υπερασπιστεί τη δουλειά του και τις επιλογές του όσον αφορά στην αισθητική αποκατάσταση; Η προσέγγιση που θα ακολουθηθεί και η απάντηση που θα δοθεί στα ηθικά και αισθητικά διλήμματα ποικίλει ανάλογα με την αξία και την χρηστικότητα της εικόνας και εξαρτάται από το αν αυτή αποτελεί τμήμα συλλογής μουσείου ή Χριστιανικής Ορθόδοξης Εκκλησίας,

Κατά την παρουσίαση όλες οι διαφορετικές περιπτώσεις συντήρησης -είτε οι εικόνες ανήκουν σε συλλογές μουσείων είτε σε εκκλησίες- θα εξεταστούν υπό το πρίσμα της αισθητικής (χρωματικής) αποκατάστασης των στρωμάτων χρωστικής καθώς και των τμημάτων της εικόνας που λείπουν.